

jild. 3 No 2 (2026)

**MANAGEMENT AND ECONOMICS
SCIENTIFIC RESEARCH JOURNAL**

**MENEJMENT VA IQTISODIYOT
ILMIY-TADQIQOT JURNALI**

**НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ
ЖУРНАЛ МЕНЕДЖМЕНТА И ЭКОНОМИКИ**

journals@timeedu.uz

+998 95 651 90 00

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
TOSHKENT MENEJMENT VA IQTISODIYOT INSTITUTI

**“MUHANDISLIKDA SUN'IY INTELLEKT VA
RAQAMLI INNOVATSION
TEKNOLOGIYALAR: ZAMONAVIY
YECHIMLAR VA ISTIQBOLLAR”
MAVZUSIDAGI
XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN
MATERIALLARI**

FARG'ONA-2026

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

TOSHKENT MENEJMENT VA IQTISODIYOT INSTITUTI

"MUHANDISLIKDA SUN'IY INTELLEKT VA RAQAMLI INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR:

ZAMONAVIY YECHIMLAR VA ISTIQBOLLAR" MAVZUSIDAGI

XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN MATERIALLARI

21 MAY 2026 YIL

МИНИСТЕРСТВО ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ, НАУКИ И ИННОВАЦИЙ РЕСПУБЛИКИ

УЗБЕКИСТАН

ТАШКЕНТСКИЙ ИНСТИТУТ УПРАВЛЕНИЯ И ЭКОНОМИКИ

МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ НА ТЕМУ

«ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ЦИФРОВЫЕ ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В

ИНЖЕНЕРИИ: СОВРЕМЕННЫЕ РЕШЕНИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ»

21 МАЯ 2026 ГОДА

MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND INNOVATIONS OF THE REPUBLIC OF

UZBEKISTAN

TASHKENT INSTITUTE OF MANAGEMENT AND ECONOMICS

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE ON THE THEME "ARTIFICIAL

INTELLIGENCE AND DIGITAL INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN ENGINEERING: MODERN

SOLUTIONS AND PROSPECTS" 21 MAY 2026

“Muhandislikda sun’iy intellekt va raqamli innovatsion texnologiyalar: zamonaviy yechimlar va istiqbollar” Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman tezislar to‘plami. 2026-yil 21-may.

Ushbu to‘plamda — “Muhandislikda sun’iy intellekt va raqamli innovatsion texnologiyalar: zamonaviy yechimlar va istiqbollar” Xalqaro ilmiy –amaliy anjuman ishtirokchilarining tezislari keltirilgan. Anjuman kun tartibiga kiritilgan masalalar dolzarb bo‘lib, u yalpi ma’ruzalar va amaliy zamonaviy muhandislik ta’limida raqamli transformatsiya va sun’iy intellekt, muhandislik yechimlari va sanoat 4.0, robototexnika va avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari, kiberxavfsizlik va ma'lumotlarni himoya qilish, ta’limda axborot va innovatsion texnologiyalarning qo‘llanilishi, biznes jarayonlar va raqamli iqtisodiyotga axborot texnologiyalarining o‘rni kabi sho‘balardan tashkil topgan. To‘plam sohasi mutaxassislari, ilmiy tadqiqotchilar, professor-o‘qituvchilar, doktorantlar, magistrlar va talabalar uchun mo‘ljallangan.

Maqolalarda keltirilgan ma’lumotlarning haqqoniyligi uchun mualliflar mas’uldir.

©Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman tezislar to‘plami

☎ +998 95 651 90 00

✉ journals@timeedu.uz

📍 Shota Rustaveli ko'chasi, 114

🌐 tmijournals.ndc-agency.uz

✈ TMII_ilmiy_bolim

Tahririyat jamoasi

BOSH MUHARRIR:

Narbayev Sharafatdin Kengeshovich

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Norbekov Shohzod Mamarasul o'g'li

TAHRIR HAY'ATI

1. Sharipov Qo'ngratbay Avezimbetovich — O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri, tfd, professor.
2. Axmedov Xojiakbarxon Dilshatovich — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti rektori, ifn, dotsent.
3. Gulyamov Saidasror Saidaxmedovich — O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademiyasi, ifd, professor.
4. Xotamov Ibodullo Sadulloyevich — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Iqtisodiyot kafedrası professori, ifn.
5. Sultonov Mansur Qilichovich — O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Ta'lim sifatini ta'minlash milliy agentligi ekspertlar guruhi rahbari, tffd, dotsent.
6. Chertovitskiy Aleksandr Stepanovich — "Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" Milliy tadqiqot universiteti professori, iqtisodiyot fanlari doktori.
7. Popkova Yelenadyevna — Rossiya Gen "Ilmiy aloqalar instituti" avtonom notijorat tashkiloti prezidenti, iqtisodiyot fanlari doktori, professor.
8. Dr Go Khang Ven — Malayziyaning INTI xalqaro universiteti prorektori.
9. Wang Cheng — XXR "Hebei Institute of Mechanical and Electrical Technology" instituti iffd, dotsent.
10. Xakimova Nilufar Karimkulovna — O'zMU huzuridagi Yarimo'tkazgichlar fizikasi va mikroelektronika ilmiy-tadqiqot instituti PhD, ilmiy xodimi.
11. Yo'ldoshev Nuriddin Qurbonovich — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Biznes boshqaruvi va moliya kafedrası ifd, professor.
12. Chariyev Qurbon Amirovich — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Iqtisodiyot kafedrası professori, ifd.
13. Abduraimova Nigora Radjabovna — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Iqtisodiyot kafedrası dotsenti, iffd.
14. Anarqulova Gulnaz Mirzaxmatovna — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrası professori, ifn.
15. Yakubov Sadirjan Bakiyevich — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrası professori, ifn.
16. Kadirova Istora Bobirovna — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Karyera markazi direktori, iffd, dotsent.
17. Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi — Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti doktoranti, iffd, dotsent.
18. Mamatov Narzullo Solidjonovich — "TIQXMMI" MTU kafedra mudiri, texnika fanlari doktori, professor.
19. Turaqulov Otabek Xolmirzayevich — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Muhandislik va axborot texnologiyalari kafedrası mudiri, tffd, dotsent.
20. Toirov Shuxrat Abduganiyevich — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Muhandislik va axborot texnologiyalari kafedrası professori vb, tffd.
21. Yusupov Rustam Abdimuratovich — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Muhandislik va axborot texnologiyalari kafedrası dotsenti, tffd.
22. Nazarov Xolmo'min Abduxobovich — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Muhandislik va axborot texnologiyalari kafedrası dotsenti, fmf.
23. Asrayev Muhammadmullo Abdulla o'g'li — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Muhandislik va axborot texnologiyalari kafedrası dotsenti, tffd.
24. Yunusova Shaxnoza Muxamedumarovna — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrası dotsenti, fffd.

IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYA VA DIVERSIFIKATSIYA QILISH JARAYONIDA KORXONALARDAGI MOLIVAVIY XAVFLARNI BOSHQARISH MEXANIZMLARI

Rashidov J.X.

*Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Biznes boshqaruvi va moliya
kafedrasi dotsenti, i.f.n.*

Kaipov A. K

Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti magistranti

Annotasiya: Maqolada korxona faoliyatidagi moliyaviy tavakkalchilik va ularni boshqarish yo'llari yoritib berilgan bo'lib, unda moliyaviy tavakkalchilik, moliyaviy tavakkalchilikning turlari va xususiyatlari o'rganilgan. Shuningdek, moliyaviy tavakkalchilikni boshqarishda eng avvalo yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolari aniqlangan, ular tahlil etilgan. Keyingi bosqichda uning oldini olish, ko'rilishi mumkin bo'lgan zararlarni pasaytirish yoki sug'urtalash tadbirlari ishlab chiqilgan va uni boshqarish usullari tanlangan. Oxirgi bosqichda esa ko'rilgan zararlarni qoplash, oqibatlarini tahlil etish va bartaraf qilish choralari bo'yicha xulosa va takliflar berilgan.

Tayanch so'zlar: moliyaviy tavakkalchilik, past rentabellik, moliyaviy ko'mak, tavakkalchilikni boshqarish, tavakkalchilik darajasi, daromad olish.

Аннотация: В статье описаны финансовые риски предприятия и способы управления ими, финансовый риск, виды и характеристики финансового риска. Также, определяется и анализируется потенциальные проблемы в управлении финансовыми рисками. На следующем этапе были разработаны меры по предотвращению, снижению или страхованию от возможных потерь и выбраны методы их управления. На завершающем этапе сделаны выводы и рекомендации по мерам компенсации ущерба, анализа последствий и их устранения.

Ключевые слова: финансовый риск, низкая доходность, финансовая помощь, риск-менеджмент, уровень риска, прибыльность.

Annotation: The article describes the financial risks of the enterprise and ways to manage them, the financial risk, the types and characteristics of financial risk. It also identifies and analyzes potential problems in financial risk management. At the next stage, measures to prevent, reduce or insure against possible losses were developed and methods of its management were selected. At the final stage, conclusions and recommendations were made on

measures to compensate for the damage, analyze the consequences and eliminate them.

Keywords: financial risk, low profitability, financial assistance, risk management, risk level, profitability.

Kirish. Iqtisodiyotni modernizasiyalash sharoitida faoliyat ko'rsatayotgan xo'jalik sub'ektlariga qo'yiladigan talablardan biri korxona ishlab chiqarish quvvatlari va resurslarini samarali boshqarishni tashkil etish hisoblanadi. Hozirgi davrida ishlab chiqarish korxonalari rentabelligini oshirish, past rentabellik korxonalarni sog'lomlashtirish, ularga moliyaviy ko'mak berish kabi asosiy vazifalar ustivor yo'nalish sifatida qaralmokda. Korxonalar foydasini, moliyaviy moddiy resurslarini xo'jalikni o'zi tasarruf etish shaxsiy manfaatdorlik va tashabbuskorlik tamoyillari asosida ishlab chiqarish korxonalarini kengaytirish milliy iqtisodiyotimizning tamoyiliga aylandi.

Shunday ekan, moliyaviy tavakkalchilikni hisobga olish va baholash boshqaruv amaliyotining muhim tarkibiy qismi sifatida ahamiyat kasb etadi. Aksariyat boshqaruv qarorlarining tavakkalchilik sharoitida qabul qilinishi to'liq axborotlarning mavjud emasligi, o'zaro qarama-qarshi g'oyalar, ehtimollik elementlari va boshqa shu kabi ko'plab omillarga bog'liq bo'ladi.

Ma'lumki, tadbirkorlik faoliyatini esa tavakkalchiliksiz tasavvur etish iqtisodiy savodsizlikning bir ko'rinishi bo'ladi deb o'ylaymiz. Umumjahon amaliyotida qabul qilingan tadbirkorlik va ishbilarmonlik faoliyati to'g'risidagi qonunchilik hujjatlarida tadbirkorlikka mulkiy mas'uliyat va o'zining tavakkalchiligi bilan amalga oshiriluvchi, daromad olishga yo'naltirilgan fuqarolar va ular guruhlarining mustaqil, tashabbuskor faoliyatideb ta'rif beriladi.

Muammolar yechimining turli yo'llarini topish, tanlash va o'zgartirish faqat muqobil variantlar mavjudligidagina mumkin bo'ladi. Shu sabab tadbirkorlikning zaruriy sharti izlanishda va turli-tumanlik holatida iqtisodiy faoliyatning usullarini tanlash erkinligida namoyon bo'ladi. Biznesni tavakkalchiliksiz tasavvur etish mumkin emas. Xozirgi sharoitida yashab qolish uchun texnikaviy yangilanish, dadillik va jo'shqin harakatga tayaniladi, bu esa o'z navbatida tavakkalchilikni kuchaytiradi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoev tomonidan tasdiqlangan O'zbekistonni rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasida ham "iqtisodiyotni yanada rivojlantirish va liberallashtirishga yo'naltirilgan makroiqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash va yuqori iqtisodiy o'sish

sur'atlarini saqlab qolish, milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirish, qishloq xo'jaligini modernizasiya qilish va jadal rivojlantirish, iqtisodiyotda davlat ishtirokini kamaytirish bo'yicha institusional va tarkibiy islohotlarni davom ettirish, xususiy mulk huquqini himoya qilish va uning ustuvor mavqeini yanada kuchaytirish, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik rivojini rag'batlantirish, hududlar, tuman va shaharlarni kompleks va mutanosib holda ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiy ettirish, investisiyaviy muhitni yaxshilash orqali mamlakatimiz iqtisodiyoti tarmoqlari va hududlariga xorijiy sarmoyalarni faol jalb etishga qaratilgandir" – deb ta'kidlab o'tdi.

Demak, bundan tadbirkor tavakkalchilikdan qochmasligi, balki uning darajasini baholay bilishi va tavakkalchilikni pasaytirish maqsadida uni boshqara bilishi lozimligi dolzarb masalalardan hisoblanadi.

Mavzu bo'yicha adabiyotlar tahlili

Prof. Zaynutdinov "Tavakkalchilikxni boshqarish" nomli o'quv qo'llanmasida "Har qanday xo'jalik faoliyatida xamma vaqt xo'jalik operatsiyalarining u yoki bu xususiyati oqibatida pul mablag'larini yo'qotish xavf xatar mavjud bo'ladi. Ana shu xavf-xatar moliyaviy tavakkalchilikni tashkil etadi"2.-deb aytib o'tgan.

Moliyaviy tavakkalchilik - bu tijorat tavakkalchiligidir.

Moliyaviy tavakkalchilikning xususiyati shundaki; u moliyaviy kredit va birja sohalarida o'tkazilgan qandaydir operatsiyalar, qimmatli qog'ozlar birjasidagi operatsiyalar natijasida ko'rilishi mumkin bo'lgan zarar ehtimolidir. Moliyaviy tavakkalchilikka: kredit, foiz, valyuta xamda boy berilgan moliyaviy foyda tavakkalchiliklari kiradi.

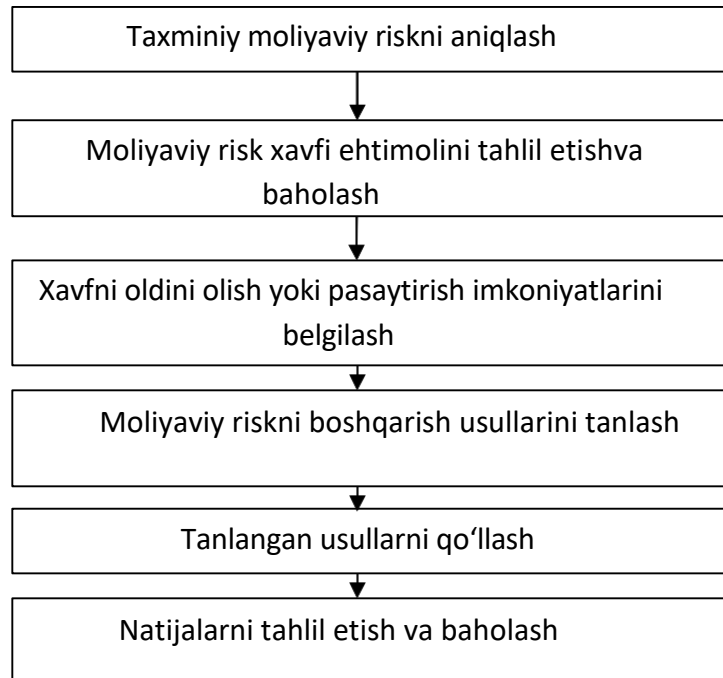
Prof. Zaynutdinov "Tavakkalchilikxni boshqarish" nomli o'quv qo'llanmasida, Har qanday xo'jalik faoliyatida xamma vaqt xo'jalik operatsiyalarining u yoki bu xususiyati oqibatida pul mablag'larini yo'qotish xavf xatar mavjud bo'ladi. Ana shu xavf-xatar moliyaviy tavakkalchilikni tashkil etadi.

Moliyaviy tavakkalchilik - bu tijorat tavakkalchiligidir.

Mamlakatimiz va xorijda to'plangan tajribalar tadbirkorlik faoliyatini tavakkalchiliksiz amalga oshirib bo'lmasligini ko'rsatmoqda. Shuning uchun ham tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanishni o'z oldiga maqsad qilib qo'ygan insonlarning hayoti umid va tushkunlik, tinimsiz mehnat va xavotirlarga to'la bo'ladi.

Tavakkalchilikni oqilona boshqarish sub'ektning uzoq muddatli istiqbolda muvaffaqiyatga erishish imkoniyatini oshiradi, uning moliyaviy holatining yomonlashish xavfini bir muncha bo'lsada kamaytiradi.

Tadbirkor uchun paydo bo'ladigan tavakkalchilikni taxminiy bilish zarurdir, lekin buning o'zi yetarli emas. Muhimi, tavakkalchilikning aniq turi korxona faoliyatiga qanday ta'sir ko'rsatayotganligi va qanday oqibatlariga olib kelishi mumkinligini aniqlab, uni to'g'ri baholay bilish va shundan so'ng sub'ektining iqtisodiy samaradorligiga ta'sirini hisoblab topishdir. Tavakkalchilikni boshqarish bir-birini to'ldirib boruvchi bir nechta bosqichlardan iborat bo'ladi. (1-rasm).

1-pacm. Korxona faoliyatida moliyaviy tavakkalchilikni boshqarish jarayoni

Moliyaviy tavakkalchilikni boshqarishda eng avvalo yuzaga kelishi mumkin bo'lgan uning turlari aniqlanadi, ular tahlil etiladi va zararining kutiladigan darajasi hisoblanadi. Keyingi bosqichda uning oldini olish, ko'rilishi mumkin bo'lgan zararlarni pasaytirish yoki sug'urtalash tadbirlari ishlab chiqiladi va uni boshqarish usullari tanlanadi. Oxirgi bosqichda esa ko'rilgan zararlarni qoplash, oqibatlarini tahlil etish va bartaraf qilish choralari ko'riladi.

Umuman olganda, tavakkalchilikni boshqarish tadbirkorga resurslardan yanada oqilona foydalanish, javobgarlikni taqsimlash, firma faoliyatining natijalarini yaxshilash va tavakkalchilikning ta'siridan xavfsizligini ta'minlash imkonini yaratiladi.

Tahlil va natija.

Shunday kilib moliyaviy tavakkalchilik iqtisodiy rivojlanish bilan bog'liq qarorlarda juda katta rol o'ynaydi. Tavakkalchilik elementlarini ko'p ekanligi, ularni mikdoriy baholashni murakkabligi keyinchalik iqtisodiy fan, xamda

xuquq sohalarida ilmiy tadqiqot ishlarini olib borish zaruratini tug'diradi. Bunday tadqiqotlarning eng qulay usuli tajribaga asoslangan ma'lumotlarni yig'ish, qabul qilingan qarorlarni asoslovchi dastlabki hisob-kitoblarni xamda xaqiqatda erishilgan natijalarni taxlil qilish va bu sohada to'plangan tajribalarni muntazam ravishda umumlashtirib borishdan iborat.

Moliyaviy tavakkalchilikni boshqarishda eng avvalo yuzaga kelishi mumkin bo'lgan uning turlari aniqlanadi, ular tahlil etiladi va zararining kutiladigan darajasi hisoblanadi. Keyingi bosqichda uning oldini olish, ko'rilishi mumkin bo'lgan zararlarni pasaytirish yoki sug'urtalash tadbirlari ishlab chiqiladi va uni boshqarish usullari tanlanadi. Oxirgi bosqichda esa ko'rilgan zararlarni qoplash, oqibatlarini tahlil etish va bartaraf qilish choralari ko'riladi.

Umuman olganda, tavakkalchilikni boshqarish tadbirkorga resurslardan yanada oqilona foydalanish, javobgarlikni taqsimlash, firma faoliyatining natijalarini yaxshilash va tavakkalchilikning ta'siridan xavfsizligini ta'minlash imkonini yaratiladi.

Moliyaviy tavakkalchilikdagi xavf darajasini aniqlash, uni oldini olish yo'llarini izlab topish va uning oqibatida yuz berishi mumkin bo'lgan zararlarni pasaytirish bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshirishga oid faoliyatni tavakkalchilikni boshqarish tizimi deb ataladi.

Tavakkalchilikni baholash – tavakkalchilik darajasini miqdoriy yoki sifat o'lchamlari bilan aniqlashdir. Tavakkalchilikning yo'l qo'yilishi mumkin bo'lgan, jiddiy zarar tug'diradigan va o'ta xavfli darajalari mavjud bo'ladi.

Tavakkalchilikni kamaytirishda tadbirkor uning ta'sirini o'ziga olishi, taqsimlashi yokiboshqalarga o'tkazishi mumkin. Tavakkalchilikni o'ziga olish quyidagi ko'rinishlarda bo'lishi mumkin:

Oldindan rejalashtirilgan holda zararlarni qoplovchi maxsus zaxira jamg'armalarini yaratish. Rejalashtirilmagan tavakkalchilikdan ko'rilgan zararlarni foyda yoki aktivlar hisobidan qoplash. Tadbirkorlik tavakkalchiligini pasaytirishning yana bir usuli bu tavakkalchilikni taqsimlash yoki birlashtirish yo'li bilan yo'qotishlarni qisqartirish hisoblanadi. Tavakkalchilikni taqsimlash, odatda, korxonaning aktivlarini taqsimlash yo'li bilan amalga oshiriladi. Tavakkalchilikni birlashtirish ikki yoki undan ortiq korxonalarning qo'shilishi natijasida sodir bo'ladi va buning natijasida yangi tashkil topgan korxona dastlabkilariga qaraganda ko'p aktivga ega bo'ladi.

Tavakkalchilikni boshqalarga o'tkazish yoki tavakkalchilik transferti – tadbirkorlik tavakkalchiligini kamaytirishning yana bir usuli hisoblanadi.

Korxona faoliyati bilan bog'liq tavakkalchilikni o'tkazishning eng samarali usullaridan biri – sug'urtadir. Sug'urtalashda korxonaning ishlab chiqarish, tijorat, moliyaviy faoliyati yoki tabiiy omillar ta'sirida yuzaga kelishi mumkin

bo'lgan xatarlar tavakkalchiligi ma'lum haq to'lash evaziga, shartnoma asosida sug'urta kompaniyasi zimmasiga o'tkaziladi.

Tadbirkorlik tavakkalchiligini hal qilish jarayonida tadbirkor oldida mavjud usullardan birini, ya'ni talabga javob beradiganini tanlash masalasi ko'ndalang turadi. Buning uchun tadbirkor barcha holatlarni tahlil qilib chiqishi kerak. Tavakkalchilikning yo'l qo'yilishi mumkin bo'lgan, jiddiy zarar tug'diradigan va o'ta xavflidarajalari mavjud bo'ladi. Yo'l qo'yilishi mumkin bo'lgan moliyaviy tavakkalchilik darajasida ko'rilgan zararlarning miqdori sub'ektning haqiqatda erishgan sof foydasi miqdoridan oshib ketmagani ma'qul.

Zararning miqdori $\geq$ Sof foyda (1)³

Jiddiy zarar tug'diradigan moliyaviy tavakkalchilik darajasida ko'rilgan zararlarning miqdori sub'ektning sof foydasidan yuqori, ammo, joriy likvidlikni ta'minlaydigan aktivlarining qiymatidan oshib ketmasligi lozim.

Sof foyda < 3 Zararning miqdori $\geq$ Joriy likvidliaktivlar (2)

O'ta xavfli tavakkalchilik darajasida ko'rilgan zararlar sub'ektning joriy likvidligini ta'minlaydigan aktivlarining qiymatidan oshib, xususiy kapitaliga tenglashishi ham mumkin. O'ta xavfli tavakkalchilik oqibatida korxonaning bankrotlikka uchrash ehtimoli vujudga keladi.

Joriy likvidli aktivlar < Zararning miqdori $\geq$ Xususiy kapital (3)

Moliyaviy tavakkalchilik koeffisientlarin ihisoblashda quyidagi holatlarga e'tiborni qaratish kerak. Agar sof foydaga nisbatan hisoblangan tavakkalchilik koeffisienti birdan ortib ketsa, ko'rilgan zarar yo'l qo'yilishi mumkin bo'lgan darajadan ortib, jiddiy zarar tug'diradiga ntavakkalchilikka aylanganini bildiradi va zarar miqdorini korxonaning joriy likvidli mablag'lariga nisbatan solishtirish zaruriyati tug'iladi.

Joriy likvidli mablag'larga nisbatan hisoblangan tavakkalchilik koeffisienti birdan ortib, tavakkalchilik darajasi korxona uchun o'ta xavfli ekanligidan darak beradi vazarar miqdorini xususiy kapital bilan solishtirish zaruriyati tug'iladi. Yuqoridagi uchta formulada ham tavakkalchilik koeffisientlari birdan kichik yoki teng ($Kt < 1$) bo'lsagina hisoblanayotgan tavakkalchilik mezoniga mos keladi.

Korxona qancha katta kapitalga egalik qilsa, ishlab chiqarish samaradorligi, rentabellik darajasi va joriy aktivlar likvidligi yuqori bo'lsa, uning tavakkalchilikka ta'siri shuncha kam bo'ladi va tadbirkor tavakkalchilik vaziyatlarida qo'rqmasdan masalalarni hal qilinadi.

Korxonalarda moliyaviy tavakkalchilikni turli vosita va usullari yordamida oldini olish mumkin. Unday vositaga, tavakkalchilikdan saqlanish, boshqalar zimmasiga o'tkazish, tavakkalchilik darajasini pasaytirish kiradi.

Tavakkalchilikdan saqlanish-bu tavakkalchilik bilan bog'liq ishlarni qilishdan voz kechish demakdir.

Tavakkalchilik xatarini boshqa shaxs zimmasiga o'tkazish-bu investor barcha xatar uchun ma'suliyatni o'zini sug'urtalash orqali sug'urta idorasi zimmasiga o'tkaziladi.

Tavakkalchilik darajasini pasaytirish-yo'qotish xajmi va sodir bo'lish ehtimoliyatini qisqartirishni bildiradi.

Investor moliyaviy tavakkalchilik xatarini pasaytiruvchi aniq vositalarini tanlar ekan quyidagi prinsiplardan kelib chikishi kerak:

- o'z mablag'idan ortiq miqdordagi xatar bilan tavakkalchilik qilmaslik kerak;
- tavakkalchilikxatarini oqibatini o'ylash kerak;
- o'z daromad ishtiyoqida katta xatarga bormaslik kerak.

Birinchi prinsip amalga oshirishning mazmuni shuki, kapital kiritishdan oldin, investor:

- maksimal darajada ko'rish mumkin bo'lgan zarar xajmini aniqlashi;
- «uni kiritiladigan kapital xajmi bilan taqqoslashi»;
- uni o'zining barcha xususiy moliyaviy resurslari bilan taqqoslanish agar bu kapitaldan ajralib qolsa, bankrot bo'lmasligini aniqlashi kerak.

Kiritiladigan kapitaldan ko'riladigan zarar xajmi shu kapital xajmiga teng, yoki undan ortiq yoki kam bo'lishi mumkin. To'g'ridan-to'g'ri investisiyalashda zarar xajmi qoidaga ko'ra venchur kapital xajmiga teng bo'ladi.

Portfel investisiyada, ya'ni ikkinchi bozorda sotiluvchi qimmatli qog'ozlarni sotib olishda, aslida zarar xajmi sarflangan kapital summasidan kam bo'ladi.

Ikkinchi prinsipni amalga oshirish, investor ko'rish mumkin bo'lgan maksimal zarar miqdorini bo'lgan xolda, uning oqibati nimaga olib kelishini, tavakkalchilik ehtimoli qanday, tavakkalchilik qilishdan voz, kechish kerak-ki, ma'suliyatini o'z zimmasiga oldi-mi yoki boshqa kishi zimmasiga ko'yadi-mi aniqlanish lozimligini talab etadi.

Uchinchi prinsipga amal qilish, ayniqsa moliyaviy tavakkalchilikni boshqa shaxs zimmasiga o'tkazishda namoyon bo'ladi. Bu xolat shuni anglatadi-ki, investor o'zi uchun qulay bo'lgan sug'urta badali va sug'urta summasi orasidagi munosabatni aniqlaydi.

Sug'urta badali (yoki sug'urta mukofoti) - bu amaldagi konun yoki sug'urta shartnomasiga asosan sug'urtalanuvchiga sug'urtaga tomonidan sug'urta tavakkalchiligi uchun to'lanadigan to'lov.

Limitlash-bu limitlar o'rnatish, ya'ni savdo, kapital, xarajat summalariga ma'lum bir chegara qo'yishdir. Cheklashlar, limitlash- tavakkalchilikni pasaytirishning muhim vositasi hisoblanadi. U banklar tomonidan ssudalarning berilishida, xo'jalik sub'ektlari tomonidan tovarlarning (kredit kartochkalari orqali) kreditga sotilishida, investorlar tomonidan ma'lum bir miqdor kapitalni aylantirishda qo'llaniladi. Moliyaviy tavakkalchilikni sug'urtalash uning darajasini pasaytiruvchi keng tarqalgan usullardan biridir.

Korxonada loyihalar xavf-xatarni kamaytirishning quyidagi yo'llari mavjud:

1. Xavf-xatarning paydo bo'lishidan qochish;
2. Xavf-xatarning ta'sirini kamaytirish.

Birinchi holatda korxona raxbari va xodimlari o'z faoliyatiga xavf tug'diradigan har qanday xatarni chetlab o'tishga harakat qiladi.

Ikkinchi holatda esa korxona rahbari va xodimlari riskning sub'ekt ishlab chiqarish-moliyaviy faoliyatiga ta'sirini (zararni) pasaytirish choralari izlaydi. Xavf-xatarni kamaytirishda korxona uning ta'sirini o'ziga olishi, taqsimlashi yoki boshqalarga o'tkazishi mumkin.

Oldindan rejalashtirilgan zahira jamg'armalarini yaratish o'zini-o'zi sug'urtalash jarayonini anglatadi. Sub'ekt favqulodda yuz beradigan risk holatlari uchun foydadan ajratma hisobiga maxsus jamg'arma (risk jamg'armasi) yaratadi.

Masalan, yirik korxona sub'ekti uncha qimmat bo'lmagan uskunani tasodifiy xatarlardan sug'urtalashni mahsus sug'urta kompaniyasi orqali amalga oshirishni ma'qul ko'rmaydi. O'zini-o'zi sug'urtalash zarar ehtimoli kichik bo'lgandagina maqsadga muvofiq.

Biroq, zahira jamg'armasi foyda keltirmaydigan o'lik kapital ekanligi uchun, korxona bunday jamg'armani qisqartirishga harakat qiladilar.

Ikkinchi holatda, ya'ni rejalashtirilmagan riskni o'ziga olishda korxona risk natijasidagi yo'qotishlarni foyda yoki aktivlardan qoplashiga to'g'ri keladi. Agar yo'qotishlar hajmi foydadan katta bo'lsa, joriy likvidli aktivlar yoki xususiy kapitalning bir qismidan voz kechishga to'g'ri keladi.

Tavakkalchilik xatarlarini pasaytirish yo'lida korxona o'z kapitallarini birlashtirishi, ular o'rtasida olingan foydani va zararlarni bo'lish imkonini yaratadi. Ushbu holat korxonani tavakkalchilikdan butunlay holi qilmaydi, lekin uning xatar darajasini bir muncha pasaytirishga yordam beradi.

Bugungi kunda korxonalar faoliyatida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan moliyaviy risklarni baholash korxonalar moliyaviy barqarorligi va raqobatbardoshligini ta'minlashda xorijiy mamlakatlar tajribasi muhim xizmat qiladi deb o'ylaymiz.

Korxonada moliyaviy tavakkalchilikni boshqarish buyicha xorijiy mamlakatlar tajribasidan kelib chiqib, tavakkalchilik taxlilini bir-birini to'ldirib turuvchi 2 turga bulish mumkin:

- Sifatli.
- Mikdorli.

Sifatli analiz - nibatan oddiy bo'lib, asosiy maqsadi tavakkalchilikni yuzaga keltiruvchi omillarni bosqichlarini aniqlash. Tavakkalchilik potensial tomonlarini o'rganib, tavakkalchilik ehtimolini aniqlashtirishdir.

Tavakkalchilikni mikdoriy analizini-alohida tavakkalchilik razmerini miqdoriy aniqlash va proekt tavakkalchiligi - murakkab muamodir. Proektdagi tavakkalchilik darajasini o'sishiga ta'sir etuvchi faktorlarni shartli ravishda 2 guruxga bo'lish mumkin:

Ob'ektiv faktorlarga - firmaga bog'liq bo'lmagan faktorlardir - bu inflyasiya raqobatlilik anarxiya siyosi va iqtisodiy tanazzul ekologiya, bojxona to'lovlari va x.k.

Sub'ektiv faktorlar - firma faoliyatini xarakterlovchi faktorlar - ishlab chikarish potensiali, texnik jixozlash texnologik situasiya darajasi, mehnatni tashkil etish, mehnat unumdorligi darajasi, texnik xavfsizligi darajasi, investorlar bilan kontrakt tilini tashlash va x.k..

Tavakkalchilikni taqsimlanishi - moliyaviy reja loyihalarini va shartnoma xujjatlarini tayyorlashda qo'llaniladi. Tavakkalchilik tahlili kabi - loyiha ishtirokchilari o'rtasida taqsimlanishi sifatli - va miqdorli bo'lishi mumkin. Tavakkalchilikni loyihalarida taqsimlanishi uchun konseptual sifatli modeldan foydalanish tavsiya etiladi.

Model standart metodlarga asoslangan bo'lib, uni asosi «ehtimollar va qarorlar» daraxti bo'lib, qarorlarni ketma-ketligini aniqlashda foydalaniladi. Bu muammo ikki xil xarakterga ega bo'lib, investision loyihaga asoslangandir. Bunda sotuvchi va xaridor, buyurtmachi va bajaruvchi mumkin qadar kontrakt qiymatini kamaytirishga intiladi, bunda muddat va sifat bo'yicha barcha talablar bajarilgan bo'lishi kerak.

Loyixalarni investirlash davomiyligi va miqdorlarini o'sishi murakkablik va xilma-xillik, ularni tadbiq etishda muhitni yuqori dinamikligi, raqobatlilik inflyasiya va boshqa salbiy faktorlar- loyixalarni ro'yobga chiqarishda - tavakkalchilik darajasini o'sishiga olib keladi.

Yangi «Nou-xau» texnologik jarayoni qo'llangan loyihani investorlashda-investor qurilish tugallanishidagi kafolatlarni talab qilishi mumkin. Ishlab chiqarish qanchalik ko'p ixtisoslashuvchi jihozdan foydalansa, shunchalik davr talabidan kelib chiqqan xolda ishlab chiqarish maromini ta'minlaydi.

Ammo talab barqaror keskin o'zgarganda u shunchalik qiyin ungamoslashadi. Demak, bunga shuncha ko'p xarajat ketadi.

O'zini oqlagan yangi texnologiya importi rivojlanish soxasidagi tavakkalchilikni pasaytiradi, shuningdek u ortiqcha foyda qismini saqlab qolish imkonini yaratadi (baho tarkibidagi tavakkalchilik ulushini kamaytirish hisobiga), chunki mahsulot bozorga baho egri chizig'ini ancha yuqori nuqtasida ekanlichidagi narxda boradi.

Biz u yoki bu sanoat tarmog'idagi ishlab chiqarishga ko'p millatli va chet el korxonalarining investisiyalarini ta'siri to'g'risida to'xtalmoqchimiz. Ma'lumki, ishlab chiqarish kundan-kunga baynalminallashmokka, asosiy kapitalni jamg'arish jaraniyoda chet el manbaalarining ulushi uzluksiz ko'payib bormoqda, kelgusidagi takliflarni shakllanishida namoyon bo'lmokka. Chunki tez sur'atlarda rivojlanayotgan sohalarida korxonalarning xususiy daromadlari uzoq muddatli rivojlanish bilan bog'liq xarajatlarni qoplash uchun yetarli bo'lmaydi, biz raqobatdagi korxonalarimizning niyatlarini ularga berilgan imtiyozlar va yirik davlat dotasiyalari yo'nalishlaridan aniqlashimiz mumkin bo'ladi. Qarorlar loyixasini tayyorlashda chop etilgan rivojlangan mamlakatlar va xalqaro tashkilotlar bashoratlarini o'rganish kerak. Lekin bu yerda xam o'ziga xos murakkablik mavjud. Chunki bu bashoratlarning asosiy maqsadi davlat va tadbirkorlar uchun asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlarni shakllantirish to'g'risida (jamoatchilik xarajatlari, zaxiralar xolati, shaxsiy iste'mol, eksport, import, narx, bandlik, sanoat ishlab chiqarish, ish xaqi darajasi va uning dinamikasi) ma'lumot berishdan iboratdir.

Shunday qilib, ishlab chiqarish va sotish to'g'risidagi tadqiqotlarga oid xabarlar kabi kapital va investisiyalar xarakati to'g'risida ma'lumotlardagi noaniqliklar xam tavakkalchilikni bir tarkibiy qismi hisoblanadi. Shuning uchun foydalanilayotgan xabarlardagi noaniqlikning bir xillilik xislati juda muhimdir. Oldindan baholanuvchi ekzogen ma'lumotlar ichidagi eng qiyin aniqlanuvchi ko'rsatgichlardan biri bu sotishdagi ko'zlanayotgan narx darajasi hisoblanadi.

Xulosa va takliflar

Xulosa qilib aytsak, moliyaviy tavakkalchilik darajasini aniqlash korxonalar moliyaviy boshqaruvida muhim ahamiyat kasb etadi. Moliyaviy tavakkalchiliklarini to'g'ri baholash uchun xavf-xatar bilan bog'liq ma'lumotlarni ko'proq yig'ish lozim. Bunday ma'lumotlar qanchalik ko'p bo'lishi xatar darajasini aniqlashda katta yordam beradi. Boshqa tomondan esa hammaga ma'lumki xavf-xatarlarni pasaytirishning asosiy usullaridan biri axborotlashtirish bo'lib hisoblanadi. Korxonalarda moliyaviy menejer moliyaviy risk darajasini o'rgangan holda moliyaviy xavflarni pasaytirish, moliyaviy xavflar natijasida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan moliyaviy yo'qotishlarni

kamaytirish va umuman olganda moliyaviy resurslarni taqsimlash bo'yicha samarali qarorlar qabul qilishi kabilarni amalga oshirishi mumkin. Shu sababli bugungi kunda korxonalar faoliyatida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan moliyaviy risklarni baholash korxonalar moliyaviy barqarorligi va raqobatbardoshligini ta'minlashda muhim xizmat qiladi deb o'ylaymiz.

Korxonalarda moliyaviy menejer moliyaviy tavakkalchilik darajasini o'rgangan holda moliyaviy xatarlarni pasaytirish, moliyaviy xatarlar natijasida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan moliyaviy yo'qotishlarni kamaytirish va umuman olganda moliyaviy resurslarni taqsimlash bo'yicha samarali qarorlar qabul qilishi kabilarni amalga oshirishi kerak. Shu sababli bugungi kunda korxonalar faoliyatida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan moliyaviy xatarlarni baholash korxonalar moliyaviy barqarorligi va raqobatbardoshligini ta'minlashda muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoev 2017 yil 7 fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi, PF-4947-sonli Farmoni.
2. Zaynutdinov Sh.N. va boshqalar «Tavakkalchilikni boshqarish» O'quv qo'llanma. TTDIU. 2005 yil. 38 b.
3. Jorion P. Financial risk manager (FRM) instruction manual. 3rded. – N.Y.: Carli Management Corporation, 2006.

MUNDARIJA		
1-SHO'BA: ZAMONAVIY MUHANDISLIK TA'LIMIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA SUN'IY INTELLEKT		6
<i>Turakulov O Asrayev M Karimov E</i>	QISHLOQ VRACHLIK PUNKTLARINING SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING RO'LI	6
<i>G'oipova Kh</i>	VOICE ANALYSIS TECHNOLOGIES SPECIAL ALGORITHMS AND ARTIFICIAL INTELLECT MODELS	11
<i>G'oipova Kh</i>	SECURITY MECHANISMS BASED ON VOICE AND VIDEO SYNTHESIS	17
<i>Sh.A.Toirov, T.E.Xudoyqulov</i>	METHODS AND SOLUTIONS FOR GENERALIZING AMPLITUDE AMPLIFICATION IN QUANTUM ALGORITHMS	23
<i>Rizayev X</i>	MUHANDISLIK GRAFIKASI FANLARINI O'QITISHDA AUTOCAD DASTURIDAN BIM TEXNOLOGIYALARIGA ASOSLANGAN REVIT DASTURIGA O'TISHNING DIDAKTIK AFZALLIKLARI	27
<i>Turakulova Sh</i>	KO'Z TUBI TASVIRLARIDA QON TOMIR TARMOQLARINING DIAMETRI, EGRI-BUGRILIGI VA TARMOQLANISH BURCHAKLARI ASOSIDA DIAGNOSTIK TAHLIL	34
<i>Turakulov O, Jumaboyev D</i>	IJTIMOIIY TARMOQ YOZISHMALARIDAGI HISSIYOTLARNI TAHLILLASH MODELII	45
<i>X.T. Dusanov</i>	SUN'IY INTELLEKT ALGORITMLARI ASOSIDA TASVIRLAR SIFATINI OSHIRISH	49
<i>Yusupov R.A.</i>	YER OSTI SUVLARI GIDROSFERASI HARAKATINI SUN'IY INTELLEKT YORDAMIDA MODELLASHTIRISH	56
<i>Erhanova N</i>	BOLALARNING NUTQINI O'STIRISH ORQALI TANQIDIY FIKRLASHGA O'RGATISHDA SUN'IY INTELLEKTDAN FOYDALANISH	64
<i>S.A. Olimov</i>	TA'LIM TIZIMIGA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINI TATBIQ ETISH JIHATLARI	70
<i>Shadmanov S</i>	SUN'IY INTELLEKTNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI	77
2-SHO'BA: MUHANDISLIK YECHIMLARI VA SANOAT 4.0		82
<i>Норматов Ш, Туражонов К,</i>	МЕТОД ОЦЕНКИ УСТОЙЧИВОСТИ ОТКОСОВ И УСТУПОВ КАРЬЕРА	82

Логинев П, Акбаров Н		
Егорова В.В.	ЖИВУЧЕСТЬ И ТЕХНИЧЕСКОЕ СОСТОЯНИЕ ЖЕЛЕЗОБЕТОННЫХ КОНСТРУКЦИЙ КАРКАСА ЗДАНИЯ В РЕЗУЛЬТАТЕ ОСОБОГО ВОЗДЕЙСТВИЯ	89
Ochilova I	O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARIDA GENDER TENGLIK INDIKATORLARINI RAQAMLI MONITORING QILISH MEXANIZMLARI	104
Axmedov X, Sharipov K	KORXONALARNING RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASH STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISHDA ZAMONAVIY TAHLIL METODLARINING AHAMIYATI	109
Khidirova D	TOWARDS TRUSTWORTHY WILDFIRE DETECTION: INTEGRATING EXPLAINABILITY AND UNCERTAINTY IN DEEP LEARNING MODELS	113
Axmedov X, Sharipov K	RAQOBAT STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH ASOSIDA KORXONANI STRATEGIK BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	120
Narbayev Sh, Abduqayumov A	DAVLAT KORXONALARIDA ESG STANDARTLARI ASOSIDA KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	126
Omonturdiyev O	SIFATLI NOTO'QIMA MATO OLISH UCHUN JUN TOLASINI CHO'TKALI BARABAN ORQALI SAMARALI TOZALASH VA UZATISH JARAYONINING NAZARIY TAHLILI	132
Rashidov J.X., Kaipov A. K	IQTISODIY MODERNIZATSIYA JARAYONIDA ISHLAB CHIQARISH SAMARADORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY OMILLARI	143
Rashidov J.X., Kaipov A. K	IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYA VA DIVERSIFIKATSIYA QILISH JARAYONIDA KORXONALARDAGI MOLIVAVIY XAVFLARNI BOSHQARISH MEXANIZMLARI	147
Kadirjanova M	KORXONALARDA INNOVATSION RIVOJLANISHNI BOSHQARISH STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH	158
Kadirjanova M	KORXONALARDA INNOVATSION BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.	166

<i>R.M. Tursunova, M.E. Tursunov, G. Abduraxmanov, A.T. Dexqonov, Sh.M. Norbekov, D.R. Jumaboyev</i>	LEGIRLANGAN SILIKAT SHISHASIDA SIZIB O'TISH BUSAG'ASIGA TEXNOLOGIK OMILLAR TA'SIRI	173
3-SHO'BA: ROBOTOTEXNIKA VA AVTOMATLASHTIRILGAN BOSHQARUV TIZIMLARI		179
<i>Asrayev M, Tursunaliyeva O</i>	HTTP GET ORQALI SERVERGA ULANISH.	179
<i>M.E. Tursunov, Sh.M. Norbekov</i>	AVTOMOBILLAR UCHUN PELTIER EFFEKTI ASOSIDAGI MINI AQLLI SUV SOVITISH TIZIMINI ISHLAB CHIQISH VA TADQIQ ETISH	188
<i>Yakubov S, Xasanova Sh.</i>	ROBOTOTEXNIKA VA AVTOMATLASHTIRILGAN BOSHQARUV TIZIMLARINING O'ZBEKISTONDA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI INTELLEKT	194
4-SHO'BA: KIBERXAVFSIZLIK VA MA'LUMOTLARNI HIMOYA QILISH		201
<i>Sh.A.Toirov, A.A.Seytnazarova, T.E.Xudoyqulov</i>	OPTIMIZING GLOBAL SEARCH PROBLEMS USING GROVER'S QUANTUM ALGORITHM	201
<i>Toshpo'latov Sh</i>	VEB-ILOVALARDA HTTP XAVFSIZLIK SARLAVHALARINI JORIY ETISHNING DOLZARB MUAMMOLARI	209
<i>Очилов Н, Набиев С</i>	АНАЛИЗ АРХИТЕКТУРНОГО СЛОЯ ИСТОЧНИКОВ ДАННЫХ DLP-СИСТЕМ ДЛЯ ГИБРИДНЫХ КОРПОРАТИВНЫХ СРЕД	215
<i>Toirov Sh, Asrayev M, Yo'ldoshaliyeva G</i>	KIBERHUJUM VA UNGA QARSHI KURASH	225
<i>Karabayev R.</i>	O'ZBEKISTONDA KIBERXAVFSIZLIK HOLATINI BAHOLASH VA KIBERXAVFLARNING STATISTIK TAHLILI	229

5-SHO'BA: TA'LIMDA AXBOROT VA INNOVATSION TEKNOLOGIYALARNING QO'LLANILISHI		237
<i>Suyunov Y, Nazarov U</i>	RAQAMLI TA'LIM TEKNOLOGIYALARINI RIVOJLANTIRISH MARKAZIDA MOLIVAVIY NAZORATINI TASHKIL ETISHNING AMALDAGI HOLATI	237
<i>Gulyamova Sh</i>	THE NEW SETUP IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING (ELT): THE INTEGRATION OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES AND STANDARD CLASSES	247
<i>Xashimov A, Mamatov A</i>	KADRLARNI BAHOLASH VA RIVOJLANTIRISH UCHUN ELEKTRON BAHOLASH TIZIMLARI TAHLILI	252
<i>Mirzaev R.</i>	MATERIALLARNI ME'YORLASHTIRISH JARAYONIDA DATA ANALITIKA VA SUN'IY INTELLEKT TEKNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH MUAMMOLARI VA YECHIMLARI	264
<i>Xaydarov S</i>	TALABALARNI TARBIYALASHDA JISMONIY VA MA'NAVIY BARKAMOLLIKNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK MEXANIZMLARIDA AXBOROT VA INNOVATSION TEKNOLOGIYALARNING QO'LLANILISHI	269
<i>Anarkulova G, Mamajonova R.</i>	OLIY TA'LIMDA MAXSUS FANLARNI O'QITISHDA INNOVATSION TA'LIM TEKNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR	278
<i>Sherova D.</i>	OLIY TA'LIMDA INNOVATSION TEKNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA MUSTAQIL TA'LIMNI TASHKIL ETISH IMKONIYATLARI	284
<i>Mukhamadiyev A, Sh.A.Toirov</i>	OPTIMIZING EDUCATIONAL PROCESSES WITH GENERATIVE AI: INNOVATIVE INSTRUCTIONAL DESIGN AND AUTOMATED ASSESSMENT TOOLS	290
<i>Xoshimova M.</i>	AKMEOLOGIK YONDASHUV ASOSIDA TALABALARDA KONFLIKTOLOGIK	301

	KOMPETENTLIKNI RIVOJLANTIRISH	
<i>Olamova M.</i>	PEDAGOGIK LOYIHALASHDA TALABALARDA AXBOROT-KONSTRUKTIV KOMPETENSIYANI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK ASPEKTLARI	306
<i>Mamadaliyev N.</i>	RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA “MA’LUMOTLAR TUZILMASI VA ALGORITMLAR” FANINING DASTURIY TA’MINOTINI PEDAGOGIK QO’LLASH METODIKASI	311
<i>G’aniyeva M. Yunusova I</i>	BARQAROR RIVOJLANISH HISOBOTI (ESG) – KORXONALARNING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHNING ZAMONAVIY AUDITI SIFATIDA	315
<i>Juraboyeva Sh.</i>	TA’LIM VA BIZNES INTEGRATSIYASIDA RAQAMLI PLATFORMALARNING AHAMIYATI.	320
<i>Anvarov D.</i>	O’ZBEKISTONNING ENG YANGI TARIXI FANINI O’QITISHDA AXBOROT VA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING QO’LLANILISHI: METODOLOGIK TAHLIL VA SAMARADORLIK	326
<i>Usmonova M.</i>	TELEFONGA TOBELIK – NOMOFOBIYA: ZAMONAVIY DAVRNING PSIXOLOGIK ILLATLARI.	331
<i>Jo’rayeva N</i>	KORXONALARDA BOSHQARUV JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISH: CRAFERS SHIRINLIKLAR KORXONASI MISOLIDA EMPIRIK TADQIQOT	340
<i>A. M. Романова, С.А. Олимов</i>	ЗНАЧЕНИЕ СЕТЕВОЙ ФОРМЫ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ПРИ РЕАЛИЗАЦИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОГРАММ УВО ДЛЯ ИНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ	349
<i>Suyunova N</i>	RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANGAN HOLDA MATEMATIKA DARSLARIDA MANTIQIY VA TANQIDIY FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISH	354
<i>Уснитдинов М</i>	РОЛЬ РУССКОГО ЯЗЫКА В ФОРМИРОВАНИИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ (НА ПРИМЕРЕ УЗБЕКИСТАНА).	361

6-SHO'BA: BIZNES JARAYONLAR VA RAQAMLI IQTISODIYOTGA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING O'RNI.		368
<i>Axmedov X.D, Kamalov Sh.F</i>	SANOAT KORXONALARIDA OPTIMAL XARAJATLAR STRATEGIYASINI AMALGA OSHIRISH YO'LLARI	368
<i>Sodiqov M</i>	TOVARLAR VA XIZMATLARNI KENG TABAQALASHTIRISH YO'NALISHLARI	381
<i>R.B.Mirzayev</i>	REKLAMA TIZIMI VA SOTUV JARAYONINI MUVOFIQLASHTIRISH MASALALARI.	388
<i>Primov S, Akramov J</i>	RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA DAVLAT MOLIYASINI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI	392
<i>Karabayev R.</i>	ИСККУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ В ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ УЗБЕКИСТАНА	401
<i>Абдураимова Н, Зоҳидов А</i>	ПУТИ ДОСТИЖЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА ЗА СЧЁТ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ СЕТЕЙ В УЗБЕКИСТАНЕ	407
<i>М.Асраев, Ш.Акбаров</i>	ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЙ ФУНДАМЕНТ КОМПОЗИТНОГО БИЗНЕСА	417
<i>Abduraimova N, Zohidov A</i>	BARQAROR TARMOQLARNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRINI BAHOLASHNING DOLZARB MODELLARI: O'ZBEKISTON TAJRIBASI	422
<i>Samatov A, Turdibekova S.</i>	RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA KORPORATIV BOSHQARUV JARAYONIGA RAQAMLI TEXNOLIGYALARNI JORIY QILISHNING SAMARADORLIGI.	430
<i>Samatov A, Turdibekova S.</i>	RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA KORPORATIV BOSHQARUV ASOSLARI VA UNING ZAMONAVIY MODELLARI TAHLIL QILISH	435
<i>Toxirov J.</i>	EKOLOGIK STANDARTLAR JORIY ETILISHIDA BUYRUQBOZLIK VA BOZOR MEXANIZMLARINING TA'SIRI	440

<i>Maxmudov J.</i>	O'ZBEKISTONNING "TASHQI QARZ ORQALI RIVOJLANISH STRATEGIYASI"	450
<i>Shoyev D, Abdullayeva G.</i>	BOSHQARUV SIFATIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI	459
<i>Daminova O', Pulatov Sh.</i>	QISHLOQ XO'JALIK KORXONALARINING IQTISODIY MOHIYATI, TASNIFI VA FAOLIYAT XUSUSIYATLARI	467
<i>Daminova O', Pulatov Sh.</i>	QISHLOQ XO'JALIK MAHSULOTLARINI XALQARO BOZORLARGA OLIB CHIQISH STRATEGIYALARINI ISHLAB CHIQISH	471
<i>Narbayev Sh.K. Nabixonov S.</i>	BIZNES ETIKASIDAN KORPORATIV MADANIYATNI SHAKLLANTIRISH VOSITASI SIFATIDA FOYDALANISH	480
<i>Muydinov N</i>	RAQAMLI IQTISODIYOT RIVOJLANISHI VA IT TEXNOLOGIYALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGI	487
<i>Primov S, Shakirov X.</i>	DAVLAT TASHQI QARZI VA MOLIYAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASH YO'LLARI	491
<i>Primov S, Shakirov X</i>	RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA "YASHIL" IQTISODIYOTNING STRATEGIK YO'NALISHLARI VA ISTIQBOLLARI.	498
<i>Bozorov J</i>	MEHNAT MIGRATSIYASINI KAMAYTIRISHDA KICHIK BIZNESNING IQTISODIY AHAMIYATI	505
<i>Mamajonov A</i>	STARTAPLARNI QO'LLAB-QUVVATLASH MARKAZLARI FAOLIYATI: JAHON TAJRIBASI VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	511
<i>Samatov A, Kushbakov B</i>	KORXONANING IQTISODIY SALOHİYATIDAN SAMARALI FOYDALANISH JARAYONLARI	516
<i>X.D.Axmedov, Kamalov.Sh</i>	KORXONADA TEXNIKAVIY VA MEHNAT RESURLARINI BOSHQARISH TAHLILI	521
<i>Karabayev R</i>	RAQAMLI IQTISODIYOT: NAZARIY ASOSLARI VA O'ZBEKISTONDA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI	527
<i>Туракулов О, Асраев М,</i>	ЛУЧШИЕ РЕШЕНИЯ ДЛЯ ОПТИМИЗАЦИИ ЛОГИСТИКИ	532

<i>Мирзаева О.</i>		
<i>Алимов О</i>	ФОРСИРОВАННАЯ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЯ БИЗНЕСА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ: ИИ-ПОДХОД ДЛЯ ЭКСПАНСИИ НА ВНЕШНИЕ РЫНКИ	543
<i>Nazarov X</i>	OCHIQ BANK (OPEN BANKING) FAOLIYATINING XALQARO TAJRIBASI VA O'ZBEKISTONDA QO'LLANILISHI	551
<i>Narbayev Sh.K, Nabixonov S</i>	ISHBILARMONLIK ETIKASINI RIVOJLANTIRISHNI KORPORATIV MADANIYATGA TA'SIRI	560
<i>R.B.Mirzayev</i>	TADBIRKORLIK FAOLIYATIDA SOLIQ HUQUQI MADANIYATINING AHAMIYATI	572
<i>Narbayev Sh.K, Axmadaliyev V.A.</i>	QISHLOQ XO'JALIGI YERLARI MONITORINGINI YURITISHDA MASOFADAN ZONDLASH VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH	580
<i>Soliyev D</i>	SOLIQ MA'MURCHILIGINI RAQAMLASHTIRISH: AFZALLIKLARI VA IMKONIYATLARI	590
<i>Samatov A, Allanov U</i>	SIFAT MENEJMENT TIZIMIDA NOMUVOFIQLIKLARNI ANIQLASH USULLARI	597
<i>Narbayev Sh, Abdufattoxova H</i>	MENEJMENT FAOLIYATIDA SUN'IY INTELLEKTNING INNOVATSION YECHIMLARI	600
<i>Narbayev Sh.K, Abduqayumov A</i>	KORXONALARDA ESG (Environmental, Social, Governance) KO'RSATKICHLARINI JORIY ETISHDA MENEJMENTNING ROLI	605
<i>Primov S, Akramov J</i>	DAVLAT MOLIVASINING BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING ASOSIY MUAMMOLARI VA BARTARAF ETISH YO'LLARI	611

Ingliz tili muharriri: Norbekov Shohzod Mamarasul o'g'li
Sahifalovchi va dizayner: Zoirov Sardor Ziyodin o'g'li

2026. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda, **"Management and Economics Scientific Research Journal"** jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pulli asosda chop etiladi.

El. pochta: journals@timeedu.uz

Tel.: +998 95 651 90 00

"Management and Economics Scientific Research Journal" jurnali 19.09.2024-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 404368-son reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. Litsenziya raqami:

C-5669639

PNFL: 308906510

Manzilimiz: Toshkent shahar Yakkasaroy tumani
Shota Rustaveli ko'chasi, 114